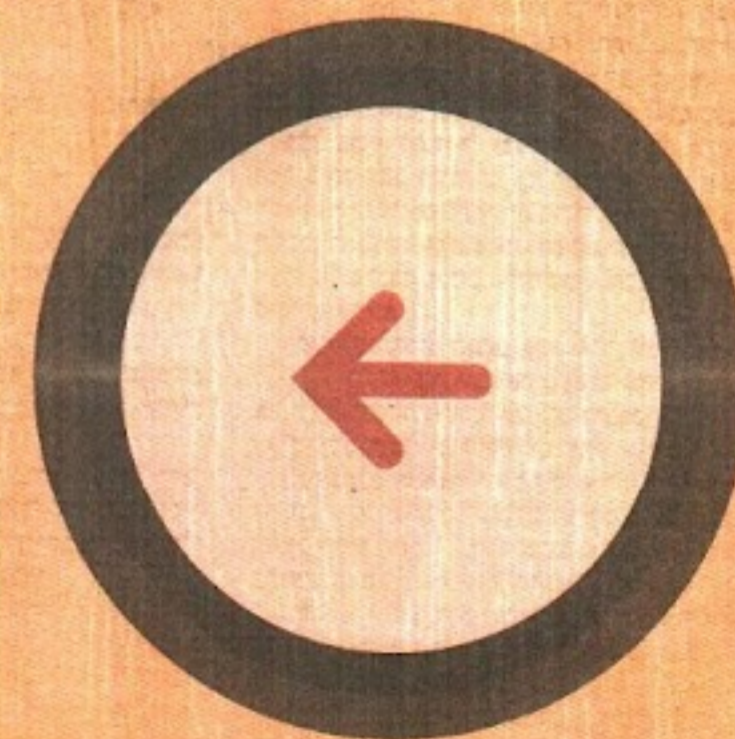

המוסד לקיפוח לאומי

כתבה רביעית בסדרה

לכאורה, כל אדם שמגיע לוועדות הרפואיות במוסד לביטוח לאומי ומבקש אחוזי נכות נבחן לפי חוקים ברורים ושקופים. אלא ש"7 ימים" מגלה כי **בביטוח לאומי פועלים על פי חוברת פנימית שקיומה נשמר בחשאיות** - ושמצמצמת מאוד זכויות של נזקקים לעזרה. הכללים הפנימיים הללו פוגעים, למשל, בחולי סוכרת, בחולות סרטן **שד** (במיוחד אם "חטאו" וביצעו שחזור חזה), בפצועי גב, ואפילו בטרנסג'נדרים, שמוגדרים שם "סובלים מהפרעה נפשית קשה". והאזרחים התמימים? בדרך כלל אפילו לא יודעים שמגיע להם יותר הביטוח הלאומי בתגובה: "התדרך משלים את 'ספר הליקויים' ואינו סותר אותו". **המוסד לקיפוח לאומי - כתבה רביעית בסדרה | שוש מולא**

לפני כשנה צילצל הטלפון במשרדו של עו"ד רו לביא בתל-אביב. האדם מעברו השני של הקו הזדהה כבכיר במוסד לביטוח לאומי. "שלחתי לך ברואר חבילה שתש מח מאוד לקבל", אמר לו הבכיר בלחישת. "עכשיו תבין איך זה באמת עובד, ואיך באמת מתקבלות ההחלטות בוועדות הרפואיות".
המעטפה לא איחרה להגיע ועו"ד לביא, שמייצג לקורחות רבים במאבקים מול הוועדות הרפואיות של המוסד לביטוח לאומי, פתח אותה בציפייה דרוכה. לדבריו, גילה שם ארצ' של ממש: חוברת פנימית של המוסד לביטוח לאומי, המכילה חוזרים, תדריכים והנחיות מיוחדות לרוב פאים שיושבים בוועדות הרפואיות של המוסד, אלו אשר חורצים מדי יום את גורלם של אלפי אזרחים. התברר כי במקביל לחוקים הרשמיים, "ספר הליקויים" המפורסם, יש לביטוח לאומי סט כללים פנימיים משלו, שמצמצם חלק מהזכויות של הפונים לוועדות הרפואיות. "החוברת מעידה על כך", קבע עו"ד לביא, "שבמקום שהמטרה תהיה שכל אדם יקבל את זכויותיו - המוסד לביטוח

הכללים החשאיים של הביטוח הלאומי

חשיפה

אורטל דריאמיר. "מי אתם בביטוח לאומי שתקבעו?"

לפי הכללים הפנימיים, אישה שעברה כריתה ובחרה לשחזר את השד - תקבל מחצית מאחוזי הנכות. "אני מזועזעת לשמוע שיש סעיף כזה", אומרת אורטל דריאמיר, שעברה כריתה ושחזרה. "אני משוכנעת שמי שהמציא אותו לא היה אישה - ואם כן, אז צר לי מאוד. ואיך החליטו שנותנים לנו רק חצי? כאילו, מה, אנחנו נהנות רק מחצי מהשד?"

שעות כיממה אני חשה שגוף זה נמצא בתוכי הוא מגביל אותי בתנועות, לא נוח לי לישון איתו כלילה, הוא מכאיב לי ברוב שעות היום והפסקתי לספור את הפעמים שבהן אני פשוט רוצה להוציא את זה ולהישאר כרוחת שר לל שחזור - מרוב שזה מפריע לי."

עד כרי כן? כן, לפעמים ממש מתחשק לי לקחת סב יפנית ולחתוך את זה. אישה עם שד משחזור ל מרגישה ולו לרגע שנוח לה עם זה, או שהי שלמה עם זה, ואיך בכלל מעלים על הדע לסווג בין הרברים האלה מה הפקידים של ב טוח לאומי חושבים? שאם יש לנו משהו שנרא כמו שד מתחת לחולצה, אז הוא כמו של הנשי שלהם? זאת פרוטזה, פשוטו כמשמעו. אז אי אפשר להגיד עלינו שאנחנו סובלות פתוח איך בכלל אפשר להעלות את זה על הדע ולהשוות? מי אתם בביטוח לאומי שתקבעו? "איך החליטו שנותנים לנו רק חצי מהקצב שמגיעה לנו בתוק? כאילו, מה, אנחנו נהנות ר מחצי מהשד? אתם לא צריכים ללבוש חזייה ע פרוטזה בבוקר, אז זאת נחשבת לפחות עברו לא, לא ירענו על ההנחה המזורה הזאת, וא בטוחה שאם נעתור קבוצה לבית המשפט ה ליון, היא גם לא תעמוד במבחן בג"ץ".

★ החוק קובע במקרה זה: "במצב של הפוג מהמחלה - עם או כלי טיפול - דרגת הנכות שתוקבע לאישה תהיה 50%".

★ ההנחיות הפנימיות קובעות: "לאישה

כריתת שד עד גיל 30, ועל שני השדדים 50% נכות ומגיל 30-45 - 25% נכות; מעל גיל 45 - 15% נכות".

★ ההנחיה הפנימית: "על שחזור השד - יינתנו אחוזי נכות חריגים, בשיעור מחצית מזו הניתנת בשל כריתה מלאה".

סרטן השד הוא המחלה הממארת השכיחה ביותר בקרב נשים. במקרה של כריתה, רבות מהן יבחרו לבצע שחזור שד. אלא שרובן לא יודעות שעל פי הכללים הפנימיים של המוסד לביטוח לאומי, הן "ייענשו" על הבחירה הזו: חצי משיעור הנכות המגיע להן - יימחק. אורטל דריאמיר, מעצבת גרפית במקצוע, עת, היום בת 35, נשואה ואם לשניים, חוותה על בשרה לפני כשנתיים את המחלה הארר רה. בעטייה היא גם נאלצה לעבור כריתה של שני שדיה, ולאחר מכן תהליך שחזור. תוך כרי המאבק בסרטן, הקימה פייסבוק קבוצה בשם "גמאני" חלית בסרטן שד. הקבוצה החלה לצבור תאוצה, והיום הברות בה כ-600 נשים, שלקו במחלה ותומכות אחת בשנייה.

דריאמיר הייתה בטוחה שהיא כבר יודעת כמעט הכל על המאבק הקשה בסרטן השד. עד שסיפרנו לה על הסעיף הפנימי של המוסד לביטוח לאומי, זה שמצמצם את זכויותיהן של נשים שעברו שחזור שד. היא הייתה המומה. "לדעתי נשים עם שתלים חוות אפילו קושי גדול יותר מאלו שאין להם שד בכלל", אומרת דריאמיר ועוצרת כעצמה מלפרוץ בבכי. "אני מזועזעת לשמוע שיש סעיף כזה. אני משוכנעת שמי שהמציא את הנוהל הזה לא היה אישה - ואם כן, אז צר לי מאוד. איך יעלה על הדעת להשוות אישה ללא שד לאישה עם שד משו חוז? לי שני השדדים משחזורים, ואני לא מר גישה ולו לשנייה שהם השדדים שלי. במשך 24

גילי ארד, "שומה על המוסד לביטוח לאומי ועל המדינה לקיימן כסחבן וכלשונן, וכמתחייב מפרשנותן הלשונית והתכליתית".

הבג"ץ הוגש על ידי "המרכז למימוש זכויות רפואיות" בראשות לבנת פורן, יחד עם משה מאבק הנכים, שהצטרף לתביעה כ"ידיד בית המשפט". על פי הערכות המרכז, "מדובר ביותר מאלף חולי סוכרת, שקופחו בגין ההני חיה". כך חסך המוסד לביטוח לאומי עשרות מיליוני שקלים על גבם של אותם חולים. בעקי בות העתירה, אומרים השבוע בביטוח הלאומי, הנהלים שונן (התגובה המלאה במסגרת).

אלא שחולי הסוכרת לא לבר. מדי שנה מתקיימים במוסד לביטוח לאומי יותר מ-300 אלף ריונים רפואיים של נפגעים, הדורשים אחוזי נכות. תפקיד הרופאים בוועדה הרפואית הוא לקבוע מה הם המחלה או הליקוי הרפואי שמהם סובל המבוטח - ולתרגם אותם לאחוזי נכות רפואיים הקבועים בחוק. ככל שאחוז הנכות גבוה יותר - כך גדלות הזכויות והקצבאות וגדל הפטור ממס.

אלא שעתה מתברר כי יש מקרים שבהם ההוראות הפנימיות לרופאים הן לנהוג אחרת, ובמקרים רבים - להחמיר עם הפונים. החלק הרביעי של סדרת הכתבות "המוסד לקיפוח לאומי" חושף לראשונה את ההנחיות הפנימיות החשאיות של המוסד לביטוח לאומי - ואת המחיר שמשלמים אזרחים תמימים שפנו למר סר וביקשו את הדבר הבסיסי ביותר: פשוט את מה שמגיע להם.

"גוף זר בתוכי"

★ החוק בנוגע לאישה שעברה כריתה שד: "יש לקבוע דרגת נכות של 30% על

לאומי פועל לכוון חלק מהזכויות האלה. בתוכן נכללות כמה מהפניות הנפוצות של האזרחים, כמו לוקים במחלת הסרטן, נשים שעברו כריתת שד, חולי סוכרת, נפגעי עמוד שדרה ועוד. ההנחיות הן פנימיות ואינן מובאות לידיעת הציבור, הן מנוגדות בחלקן לחוק, ולא ניתן להעביר עליהן ביקורת שיפוטית כזאת או אחרת - כל עוד הן אינן מתגלות. הבעיה שכל זה קורה בזמן שגוף ציבורי וסוציאלי, כמו המוסד לביטוח לאומי, אמור להתנהל בשקי פות מלאה."

למוסד לביטוח לאומי יש ככל הנראה סיבה טובה מאוד לשמור על קובץ הכללים הפנימיים הללו בחשאי. כשהנחיה אחת כזו נחשפה בבג"ץ לפני חודשים ספורים, מתחו השופטים ביקורת נוקבת על הביטוח הלאומי, ואחר כך הורה בית הדין הארצי לעבודה לבטל את ההנחיה ולפצות את התובעים. זה קרה כששלושה חולי סוכרת, שסובלים מסיכונים שונים של המחלה (אחד מהם הידרדר לכדי פגיעה קשה בראייה), פנו למוסד לביטוח לאומי. לאחר שבקשו תיהם נדחו, פנו השלושה לבית המשפט. החוק קובע כי חולה סוכרת שסובל מאחד מסיכוכי המחלה (אירוע מוחי, אירוע לבבי, פגיעה בראייה, פגיעה במערכת העצבים, אי ספיקת כליות והופעת כיבים ברגליים) יקבל אוטומטית נכות של 65 אחוז - ללא קשר לחומרת הסיכון. אלא שהנחיה הפנימית של ביטוח לאומי, שנחשפה במשפט, נקבע: "יש להעמיד את דרגת נכותו של חולה סוכרת שהופיע אצלו סיכון על 65 אחוז נכות - רק אם חומרת הסיכון הגלויה עולה על 30 אחוז". כלומר: רשמית, מספיק שחלית בסוכרת שהוכילה לאחר מסיכוכי המחלה - ולא משנה מה חומרת הסיכון - כדי שגיעו לך אחוזי נכות. אבל בהנחיות הפנימיות החשאיות של המוסד לביטוח לאומי נקבע שחומרת הסיכון חייבת לעלות על 30 אחוז. כל מי שמתחת לר דגת חומרה זו - לא יקבל את מלוא זכויותיו. שלושת התובעים נפלו בדיוק על המרווח הזה. כשהגיע התיק לבג"ץ נקבע שם, כי "הנחיות שניתנו על ידי המוסד לביטוח לאומי, לגבי קביעת דרגת נכות בגין סוכרת וסיכוכיה, בטלות - ככל שהן מופנות כלפי הרופאים הפוסקים בוועדות הרפואיות". הדין החוזר לבית הדין הארצי לעבודה, שם נקבע בפברואר השנה, כי "שיעור אחוזי הנכות שהמוסד לבי טוח לאומי קבע לחולי הסוכרת בשנים האחר רונות היה מנוגד לתקנות". השופטת עפרה ורבנר קבעה, כי "הפרשנות המילולית שמציע המוסד לביטוח לאומי אינה מתיישבת עם לשון הפריט (הכוונה לסעיף החוק - ש"מ), ולמעשה מהווה ניסיון להתאים כחה ובאילוץ את לשון הפריט - לתכלית שלדירס עומרת ביסודו".

"כל עוד אלה הן הוראותיו של החוק", פסקה גם נשיאת בית הדין הארצי לעבודה, השופטת

עו"ד רז לביא. "זה גוף שאמור להתנהל בשקיפות"

נורה גרינברג. "הם מחזיקים את הסטיגמה"

ו

**הכלל הפנימי שנקבע
בביטוח לאומי קובע
שיש לתת ל"נכים
טרנסג'נדרים" 50 אחוזי
נכות, כי הם "סובלים
מהפרעה נפשית קשה".
נורה גרינברג, ממנהיגות
קהילת הטרנסים
בישראל: "זאת אמירה
של מישהו שחי בימי
הביניים. אנחנו דוחים
את הקביעה הזאת מכל
וכל. היא לא מקצועית,
היא מופרכת ופוגעת
בציבור שלם"**

גרינברג למעין מנהיגה של קהילת הטרנסים, המונה לרבייה כמה אלפי אנשים בישראל. אבל גם העיסוק חרב בנושא והמאבק למען הקהילה לא הביא לידיעתה את הסעיף הפנימי של המרסד לביטוח לאומי, שמגדיר אותה ואת חבריה "סובלים מהפרעה נפשית קשה".

"זה שהביטוח הלאומי עוזר במתן קצבה לטרנסג'נדרים הוא דבר ידוע", אומרת גרינברג, "אבל מה שאת חושפת כאן, זה שקיים סעיף בביטוח לאומי, שהוא הרציונל לסייע לטרנסג'נדרים – זאת שערורייה בעינינו".

תסבירי, "כי להגיד שטרנסג'נדריות היא הפרעה נפשית קשה – זאת אמירה של מישהו שחי בימי הביניים. אנחנו דוחים את הקביעה הזאת מכל וכל. היא לא מקצועית, היא מופרכת ופוגעת בציבור שלם."

"לפי האבחנה הזאת, גם אני נחשבת לנכה נפשית כשיעור של 50 אחוז, אז אם אלך לבקש קצבה – גם אני אקבל? מעבר לכך שזה מעליב ומאוד פוגע, מה העניין כאן? מצער אותי לשימוע שגם המוסד לביטוח לאומי, שאמור להיות גוף סוציאלי במהותו, מתייחס לעמדות רפואיות מיושנות, לא מעודכנות ולא מקצועיות – אשר פוגעות שלא לצורך בציבור שהוא קורבן להדרה, לרחייה ול"סטיגמה חברתית."

"הרציונל שעומד מאחורי ההנחיה הזאת הוא לא נכון. הסיוע לטרנסג'נדרים לא צריך להתבסס על סעיף של הפרעה נפשית, אלא על כך שחלקם סובלים מאפליה ומקיפות חברתיות קשים מאוד, שפוגעים ביכולתם לשרוד ולהשתלב במעגל העבודה".

אבל גם במסגרות הרפואיות המקצועיות יש עדיין מי שמתייחסים לטרנסים כאל "סדר בלם מהפרעה נפשית".

"ידוע שכבר היום קיים קונצנזוס מקצועי רחב מאוד שלא מדובר פה בהפרעה נפשית. מנהיגה שאני יודעת – ותאמיני לי שאני מעודי כנת – כבר במהדורה הבאה של ה-DSM, ספר האבחנות הפסיכיאטריות האמריקאי, שעומדת לצאת לאור במאי 2013, הולכים לשנות את הקביעה הזאת ולהוציא אותה משם. ומה יגידו או בכיטוח הלאומי? שפתאום זאת לא נחשבת להפרעה נפשית? העולם התקדם. רק לפני שבועות ספורים ביטלה רשות התעופה האמריקאית את הורישת טרנסג'נדרים יעברו מב"רקים פסיכיאטריים כדי לקבל רישיון טיס. כל איש מקצוע רציני שתשאלו יגיד לך אותו דבר. בארץ, קהילת הטרנסג'נדרים סובלת ממילא ממעמד נמוך בחברה, כך שהקביעות האלה של הביטוח הלאומי רק מתוקות נגדה את הסטיגמה. מה זה מצער מאוד לשמוע".

"מדינת הפארטאץ"

★ החוק קובע: "כל אדם אשר עבודתו כרוכה בלחץ ממושך על העצב, ובתוצאה מכך לחץ העובר כשיתוק ולו באופן חלקי – הרי שיש להכיר כשיתוק ככה שנגזם כתוצאה מהליכי עבודה או מאופי העבודה – כמו שלקה במחלת מקצוע".

★ ההנחיות הפנימיות: מצמצמות את הסעיף רק "לעניין קלדניות או פקידים העוסקים בהקלדה במשרה מלאה, או מחלק דומיננטי מאוד של עבודתם". גם במקרים כאלו יש עוד הסתייגות, ולא כל קלדנית, חלילה, תזכה למגיע לה. למשל, "אם מדובר בקלדנית שאינה עובדת שעות רבות ותקופה ארוכה בעבודה זו, או שהיא מבצעת עבודה מגוונת – הנטייה היא שלא לקשור קשר סיבתי".

ספר ההנחיות הפנימיות של הביטוח הלאומי עוסק רבות בשלל המחלות המקצועיות. יש

ההנחיות הפנימיות, כך מתברר, לא חייבות לפגוע כלכלית באזרח – הן יכולות גם להיות פשוט עלבון צורם. זה המקרה של ההגדרה הפנימית של טרנסג'נדר כ"סיבול מהפרעה נפשית קשה". כשהחוק לא נותן מענה למחלה, לליקוי או לסוגיה שתביטוח הלאומי מוצא עצמו מולת, במקרים רבים הפתרון שלו כדי לסייע לאנשים האלה הוא הרבקה של סעיף נפשי, "אמר עו"ד דוד מנע, מי שכיחן בעבר כסמנכ"ל הביטוח הלאומי ומייצג כיום לקוחות מול המוסד. "הב"עיה פה היא שהסעיף הנפשי הפך למעין "מסל"ק" של הביטוח הלאומי – לשם הם משליכים הרבה בעיות שאין להם תשובה עליהן בחוק, והיו כאן קלה על ההדק. כך גם קרה בנוגע לקהילת הטרנסקסואלים".

ומה המשמעות של זה? "שמטילים על מגזר שלם בעיית נכות נפשית קשה – בתמורה לקבלת קצבה. זה המור, כי ככה גורמים למעשה לאנשים נורמליים שזקוקים לקצבה – לקבל אותה בתנאי שיהיו מוכנים לקבל על עצמם הגדרה של סעיף נפשי. העניין הוא שאני לא בטוח שהם מודעים בכלל להנחיה הזאת בעניינם".

עו"ד מנע צודק. פנינו לנורה גרינברג, פעילה להבולטת מאוד למען זכויות הטרנסג'נדרים והטרנסקסואלים בישראל, ושאלנו אותה לגבי הסעיף המקומם הזה. גרינברג היא אישה טרנסקסואלית (כלומר, גבר שהפך לאישה), שהייתה בעבר מנהלת בחברת הייטק. בסוף שנות ה-40 לחייה, לאחר תחפוכות רבות, התחילה כוהליך שינוי מין. כשסיפור חייה התפרסם, הפכה

את השחלות כי סוג הסרטן שלהן אלים בדרך כלל וקשור למחלה ננטית – וגם הן סובלות מגלי חום ומדיילול העצם. כך שאת בעצם הפכת לבת 60 בגיל 30 והווה את כל תופעות גיל המעבר. רובנו מתקשות לתפקד בבית עם הילדים, או לחזור למעגל העבודה. כולנו סובלות מתופעות הלוחאי שיוצרים הכדורים של הטיפול המשמר, וכל זה בנוסף לתופעות מהכימותרפיה".

או מה, בביטוח הלאומי לא יודעים את כל זה? "לא יודעת, אבל לבוא ולומר שאין הצדקה לתת לנו דרגת נכות גבוהה עם איבושר גבוה, גם אם אנחנו בטיפול משמר ממושך, זאת יותר מהוצפה. כשהיינו בחיאות, עברנו ושילמנו כר טוח לאומי כל חיינו, לא החסרנו שקל. אנחנו נדרמות לגלות שיש מי שמסתיר מאיתנו את האמת. אנחנו לא פושעות ולא רוצות לגנוב כסף מהמדינה, אלא בסך הכל להיות בכבוד. אם במצב החברתי של היום לאדם רגיל ובריא יש בעיות של פרנסה – או מה יגידו חולות הסירטן שלא יכולות לתפקד ולהתפרנס?".

הקרב על הסטיגמה

★ החוק קובע: אין התייחסות ספציפית לטרנסג'נדרים. כלומר: הם חופשיים לפנות לוועדה הרפואית ולהציג כל בקשה.

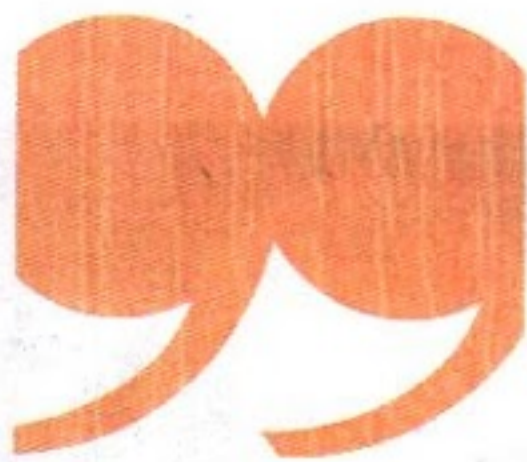
★ ההנחיות הפנימיות קובעות: "לנכים טרנסקסואלים יש לקבוע ליקוי רפואי. הסעיף המוגלץ (א)84 – 50% נכות – מאחד שהם סובלים מהפרעה נפשית קשה, המקשה על תפקודם בחיי היום-יום".

שעברה כריתת שד ונמצאת בהפוגה מלאה – אין הצדקה למתן דרגת נכות רפואית גבוהה, עם איבושר גבוה, גם אם היא נמצאת בטיפול אחזקתי ממושך".

כלומר: רשמית, החוק קובע שאם חולת סרטן שד נמצאת במצב של הפוגה, מגיעים לה 50 אחוזי נכות, גם אם היא לא בטיפול. בפועל, אם היא עברה כריתה ונמצאת בהפוגה, כך קובעת ההנחיה הפנימית של המוסד לביטוח לאומי – היא לא תקבל אחוזי נכות כה גבוהים. למתן כמה החליטו.

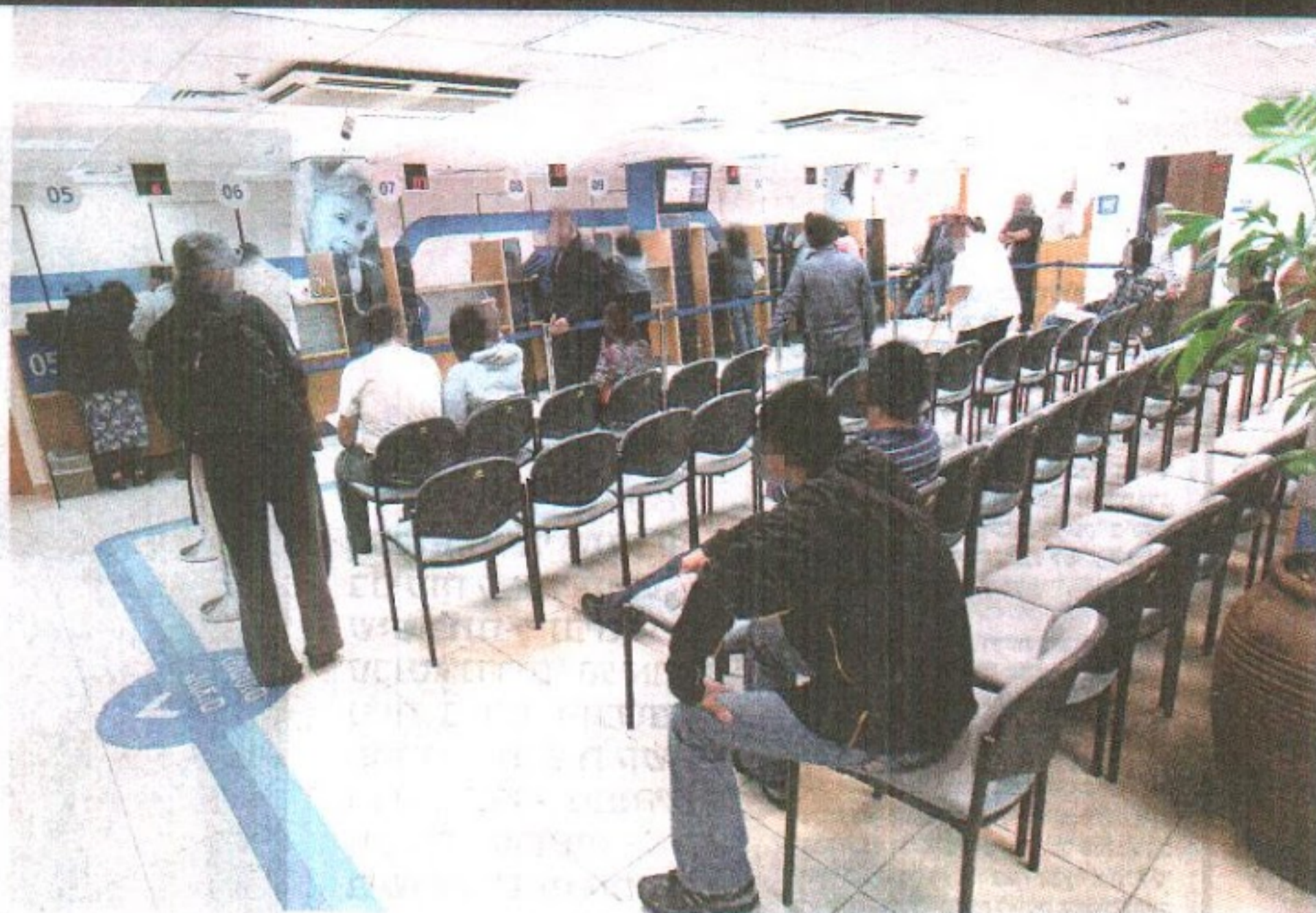
"ער שלא הייתה לי חוברת ההנחיות הפנימית ביד", מספר עו"ד לביא, "לא הבנתי מדוע בפועל כל מה שקיבלו לקוחות שלי שחלו בסירטן שד היה מקסימום 20 אחוזי נכות". אלא שעכשיו החוברת בידיו, וכשנבקעו ללקוחה הבאה שלו רק 15 אחוזי נכות, עתר לבית המי שפט לעבודה בתל-אביב. השופטת כבר הורידה תה לוועדה הרפואית לדון מחדש בעניינה של החולה, "על מנת שתשקול" את יישום הסעיף. דריימור: "מגדירים פה על רמיסיה (הפוגה במחלה – ש"מ) כאילו שזה בית הבראה או הגה, בקצרה, מה שעוברות מי שלקו בסרטן הורמונלי, לי, שזה הרוב, בזמן הטיפול האחזקתי: מדובר בחמש שנות טיפול, שמלל תופעות לוואי קשות הפוגעות באיכות החיים. אלו חמש שנים שבהן סולך רטובה מגלי חום כמו אישה בת 60, סובלת מכאבי פרקים, מעייפות, מחוסר קשב וריכוז, מכאבי ראש ומדיכאון. ומולך יש את אלה שלא לוקחות טיפול הורמונלי – מאחד שכרתו לזן

בביטוח לאומי לא מכחישים את קיומם של הכללים הפנימיים, אבל מכנים אותם "תדרוך". "התדרוך" משלים את ספר הליקויים ואינו סותר אותו, אומר דובר הביטוח הלאומי. "מטרת התדרוך להביא לאחידות בעבודת הרופאים בסניפים השונים ולתת מענה למצבים רפואיים שאינם מופיעים בספר הליקויים בגרסתו הנוכחית"

על פי החוק, "כל אדם אשר עבודתו כרוכה בלחץ ממושך על העצב, וכתוצאה מכך לקה העובד בשיתוק ולו באופן חלקי - יש להכיר בכך כמחלת מקצוע". אבל ביטוח לאומי החליטו לקבוע שהנושא רלוונטי רק "לעניין קלדניות או פקידים העוסקים בהקלדה במשרה מלאה". ואם אתה רואה חשבון? ואם את מתכנתת מחשבים?

תור בסניף של הביטוח הלאומי. 100 אלף ועדות רפואיות בשנה | צילום: טל שחר

הפנימיות הזאת?
 "שמאחורי רבות מהחלטות הרפואיות שניתנו עד כה מסתתרת החוברת הזאת, ולא החלטה שניתנה תחת החוק. לדעתי צריך שהנגישות לבתי הדין לעבודה תהיה יותר זמינה. כיום אפשר לערער בפניהם רק על עוולות משפטיות, ולא על התנהלות הוועדה הרפואית, אבל צריך לשנות את החוק ולהגדיל את זה. אני קורא לכל אחד לערער אוטומטית על כל החלטה".
 אבל יש גם דעות הפוריות. עו"ד אבי בריוסקי, לשעבר ראש אגף החקירות כמוסד לביטוח לאומי, מייצג היום גם הוא לקוחות מול הוועדות הרפואיות. לרבריו, "זכותו של המוסד לביטוח לאומי לכתוב נהלים בעקבות חקיקה ראשית, או תקנות - אבל בתנאי שהנהלים הללו יהיו סבירים ויענו לתכלית החקיקה, בדבר הביטחון הסוציאלי".
 ואם הנהלים האלה שונים או מנוגדים לחוק, או לפחות לרוחו?
 "אין ולא יהיה מצב שבו נהלים אלה יס' תרו חקיקה ראשית או תקנה הקבועים בחוק, וכן את תכלית החוק. בכל מקרה שבו ישנו ספק בדבר יישום החוק או התקנה - ספק זה יפעל תמיד לטובת המבוטח".
 shosh-m@yediath.co.il

הפעוטות, הם לקו בתסמונת התעלה הקרופלית, שגרמה להם שיתוק עצבי בידים. עכשיו שלושתם תובעים את ביטוח לאומי שיכיר בשיתוקים הללו כמחלות מקצוע. בית המשפט טרם הכריע בסוגיה - אבל להכרעה הזו יש משמעות לגבי אלפי אנשים, הסובלים מבעיה דומה.
 "עושה רושם שאנחנו חיים במדינת הפארטאק", מסכם עו"ד מנע. "בביטוח הלאומי חושבים שבכך הם חוסכים למדינה כסף, אבל בפועל הם פוגעים בחולים ובנזקקים. הם מנסים כנראה לפעול נגד מתחמים, אבל בפועל הם שופכים את תינוק עם המים. כי זה דבר אחד לחסוך למדינה כסף כביכול - ודבר אחר לפגוע במסכנים, שגם כך חרב עליהם עולטם. הדין בדרך כלל מי הולך לביטוח הלאומי? העמך? שלא יודע מה זה מוות שלו. אפילו מעמד הביניים לא מסתכל על ספר החוקים. מאיפה אותה אישה כרותת שד, למשל, צריכה לדעת מה מגיע לה על פי החוק? אומרים לה שזאת הקצבה שמגיעה לה, וזהו. לכן החוברת הזאת, דינה להיגנו. יש את חוק הביטוח הלאומי, שקובע את אחוזי הנכות לכל דבר ועניין - ואי אפשר ואסור להרוג ממנו".
 מה המסקנה שלך מקיפומה של החוברת?

שם שלל סעיפים הנוגעים לשמיעה, לביטוח עיוות גב, לאפיקונדיליטיס והמכונה בלשון עממית "מרפק טניס" ועוד. אלא שגם בחלק מהמקרים הללו, ההנחיות הפנימיות פועלות לצמצם את הכללים בחוק. הרוגמה שהבאנו לגבי לחץ ממושך על העצב רלי וונטית גם, למשל, לעורכי דין, לעיתונאים, למתכנתים, למורים, לקופאים ועוד. למרות זאת, ההנחיות הפנימיות מצמצמות את החוק מאוד, ל"קלדניות או פקידים העוסי קים בהקלדה במשרה מלאה".
 על הבסיס הזה, מספר עו"ד לביא, נרדה לאחרונה פניותיהם של שלושה מלקוחותינו: רואה חשבון, עורכת דין ומפעילת פעוטות. הם טענו כי כתוצאה משעות ארוכות של הקלדה (במקרה של רואה החשבון ועורכת הדין) וכתוצאה מהצורך להרים פעוטות בתדירות גבוהה (במקרה של מפעילת

עו"ד דוד מנע | עו"ד אבי בריוסקי

*** הביטוח הלאומי: "ספר הליקויים עובר בימים אלה רוויזיה"**

בתחום נכות כללית, העובדים בביטוח הלאומי. התדרוך מש' לים את 'ספר הליקויים' ואינו סותר אותו. מטרת התדרוך להביא לאחידות בעבודת הרופאים בסניפים השונים ולתת מענה למצבים רפואיים שאינם מופיעים ב'ספר הליקויים' בגרסתו הנוכחית (כמו השתלת איברים).
 "חשוב להבהיר שקצבת נכות כללית ניתנת לזכאים על פגיעה בתפקוד, ואינה מפצה על מחלות או נזקים אורגניים כשלעצמם. לפיכך אחוזי הנכות הרפואיים שהוועדה הרפואית קובעת הם רק אחד מהפרמטרים המשמשים כסיס לקביעת דרגת אי-הכושר להשתכר. הקצבה משולמת לפי דרגת אי-הכושר להשתכר.
 "לעניין הסוכרת, עם קבלת פסק הדין מבית המשפט הע' ליון הוצאו הנחיות מתאימות לנהוג על פיו".

כללית יושבים רופאים שהם עובדי הביטוח הלאומי. "כל הרופאים בכל הוועדות קובעים את אחוזי הנכות על פי שיקול דעתם המקצועי העצמאי, כשהם מסתמכים על ניסיונם הרפואי ומומחיותם. בהחלטותיהם הם מתבססים על 'ספר הליקויים', שבו מפורטת רשימה של מחלות וליקויים רפואיים, ובצדן אחוז הנכות התואם את אותם ליקוי או מחלה.
 "לצערנו, 'ספר הליקויים' אינו נתון מענה לכל המצבים הרפואיים האפשריים, ובפרט לאלה הנוגעים להתפתחויות חדשות בעולם הרפואה. לכן בימים אלה הוא עובר רוויזיה, כדי להתאימו להתפתחות הרפואה ולהתקדמות מבחינת האבחון והטיפול. הרוויזיה נעשית בשיתוף עם האיגודים הרפואיים המקצועיים הרלוונטיים לתחומי המומחיות השונים.
 "התדרוך לרופאים מיועד לרופאים בדרג ראשון בלבד

"7 ימים" העביר לדובר המוסד לביטוח לאומי, חיים פרי מוסי, רשימה ארוכה ומפורטת של שאלות. בין השאר שאר לנו לגבי קיומה של החוברת הפנימית, לגבי סתירות בינה לבין הכללים בחוק, לגבי מקרים ודוגמאות שהובאו במכתב ועוד. דובר הביטוח הלאומי בחר להתעלם מחלק מהשאלות, והעביר בתגובה את הדברים הבאים:
 "כ-300 אלף איש מתייצבים בפני כ-100 אלף ועדות רפואיות המתקיימות בשנה בביטוח הלאומי. בוועדות הרפואיות הדרגות בנושא נפגעי עבודה, וכן בוועדות הערער רים בתחום של נכות כללית, יושבים פוסקים, רופאים שאינם עובדי הביטוח הלאומי ואינם כפופים לו. מדובר בדרך כלל ברופאים בכירים בכתיבת חולים ובקופות חולים וכן ברופאים עצמאיים. לעומת זאת, בוועדות בדרג ראשון בתחום של נכות